

Αρείου Πάγου 549 / 2013 (ΣΤ, ΠΟΙΝΙΚΕΣ)

Πηγή :

http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=L3B0MHX4NLH28XJZGJX53IOF1EW51E&apof=549_2013

Θέμα

Ανθρωποκτονία από αμέλεια, Εργατικό ατύχημα.

Περίληψη:

Ανθρωποκτονία από αμέλεια (άρθρο 302 παρ.1 ΠΚ). Εργατικό ατύχημα. Αβάσιμοι οι από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Δ και Ε ΚΠΔ λόγοι αναιρέσεως, για έλλειψη ειδικής αιτιολογίας και για εσφαλμένη εφαρμογή και ερμηνεία ουσιαστικής ποινικής διάταξης. Αβάσιμοι οι από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α' και Δ' ΚΠΔ, με τους οποίους προβάλλεται η πλημμέλεια της απόλυτης ακυρότητας της διαδικασίας στο ακροατήριο λόγω πλημμελούς αναφοράς ορισμένων αναγνωσθέντων εγγράφων και λόγω εσφαλμένης εκτίμησης των αποδείξεων.

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές:

Νικόλαο Ζαΐρη, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου,

Κωνσταντίνο Φράγκο - Εισηγητή,

Γεώργιο Αδαμόπουλο, Ειρήνη Κιουρκτσόγλου - Πετρουλάκη και Μαρία Βασιλάκη, Αρεοπαγίτες.

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του στις 5 Μαρτίου 2013, με την παρουσία του Αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου Νικόλαου Παντελή (γιατί κωλύεται ο Εισαγγελέας) και της Γραμματέως Πελαγίας Λόζιου, για να δικάσει την αίτηση των αναιρεσιδόντων-κατηγορουμένων: 1) Γ. Μ. του Β., κατοίκου ..., που εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξούσιους δικηγόρους του Χρήστο Σαββίδη και Βασιλική - Λιάνα Μουμουτζή, 2) Ζ. Μ. του Ε. και 3) Ν. Γ. του Χ., κατοίκων ..., που εκπροσωπήθηκαν από την πληρεξούσια δικηγόρο τους Βασιλική - Λιάνα Μουμουτζή, για αναίρεση της υπ' αριθ. 110/2012 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας.

Το Τριμελές Εφετείο Δυτικής Μακεδονίας με την ως άνω απόφασή του διέταξε όσα λεπτομερώς αναφέρονται σ' αυτή, και οι αναιρεσιδόντες-κατηγορούμενοι ζητούν την αναίρεση αυτής, για τους λόγους που αναφέρονται στην από 24 Αυγούστου 2012 αίτησή τους αναιρέσεως, η οποία καταχωρίστηκε στο οικείο πινάκιο με τον αριθμό 998/2012. Αφού άκουσε

Τους πληρεξούσιους δικηγόρους των αναιρεσιδόντων, που ζήτησαν όσα αναφέρονται στα σχετικά πρακτικά και τον Αντεισαγγελέα, που πρότεινε να απορριφθεί η προκείμενη αίτηση αναίρεσης.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Κατά τη διάταξη του άρθρου 302 παρ. 1 του ΠΚ, "όποιος επιφέρει από αμέλεια το θάνατο άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών" και κατά τη διάταξη του άρθρου 28 του ΠΚ, " από αμέλεια πράττει όποιος, από έλλειψη της προσοχής, την οποία όφειλε κατά τις

περιστάσεις και μπορούσε να καταβάλλει, είτε δεν πρόβλεψε το αξιόποιο αποτέλεσμα, που προκάλεσε η πράξη του, είτε το πρόβλεψε ως δυνατό, πίστεψε όμως ότι δεν θα επερχόταν". Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών προκύπτει, ότι για τη θεμελίωση της αξιόποινης πράξεως της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, απαιτείται η διαπίστωση, αφενός ότι ο δράστης δεν κατέβαλε την απαιτούμενη κατά αντικειμενική κρίση προσοχή, την οποία οφείλει να καταβάλει κάθε μετρίως συνετός και ευσυνείδητος άνθρωπος, κάτω από τις ίδιες πραγματικές καταστάσεις, με βάση τους νομικούς κανόνες, τις συνήθειες που επικρατούν στις συναλλαγές, την κοινή πείρα, τη λογική και τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων και αφετέρου ότι είχε τη δυνατότητα να προβλέψει και αποφύγει το αξιόποιο αποτέλεσμα, το οποίο πρέπει να τελεί σε αντικειμενικό αιτιώδη σύνδεσμο με την πράξη ή την παράλειψη. Η παράλειψη ως έννοια, ενυπάρχει σε κάθε είδος αμέλειας, αφού το ένα σκέλος της ευθύνης συνίσταται, στην μη καταβολή της προσοχής, δηλαδή σε παράλειψη. Όταν όμως η αμέλεια δεν συνίσταται σε ορισμένη παράλειψη, αλλά σε σύνολο συμπεριφοράς που προηγήθηκε του αποτελέσματος, τότε, για τη θεμελίωση της ανθρωποκτονίας από αμέλεια ως εγκλήματος που τελείται με παράλειψη, απαιτείται η συνδρομή και των όρων του άρθρου 15 του ΠΚ κατά το οποίο, όπου ο νόμος για την ύπαρξη αξιόποινης πράξης απαιτείται να έχει επέλθει ορισμένο αποτέλεσμα η μη αποτροπή του τιμωρείται όπως η πρόκλησή του με ενέργεια αν ο υπαίτιος της παράλειψης είχε ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να παρεμποδίσει την επέλευση του αποτελέσματος. Από την τελευταία αυτή διάταξη προκύπτει ότι αναγκαία προϋπόθεση της εφαρμογής της είναι η ύπαρξη ιδιαίτερης (δηλαδή ειδικής και όχι γενικής) υποχρέωσης του υπαιτίου προς ενέργεια, που τείνει στην παρεμπόδιση του αποτελέσματος, για την επέλευση του οποίου ο νόμος απειλεί ορισμένη ποινή. Η υποχρέωση αυτή μπορεί να πηγάζει από ρητή διάταξη νόμου ή από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων, που συνδέονται με ορισμένη έννομη σχέση του υπόχρεου ή από σύμβαση ή από ορισμένη προηγούμενη συμπεριφορά του, από την οποία δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επέλευσης του εγκληματικού αποτελέσματος. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει, να αναφέρεται και να αιτιολογείται στη δικαστική απόφαση η συνδρομή αυτής της υποχρέωσης και να προσδιορίζεται ο επιτακτικός κανόνας δικαίου από τον οποίο πηγάζει.

Εξάλλου, η απαιτούμενη από τις διατάξεις των άρθρων 93 παρ. 3 του Συντάγματος και 139 του ΚΠΔ ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία της δικαστικής αποφάσεως, η έλλειψη της οποίας ιδρύει τον από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Δ' του ίδιου Κώδικα λόγο αναιρέσεως, υπάρχει, προκειμένου για καταδικαστική απόφαση, όταν εκτίθενται σε αυτή με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά, τα πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν και συγκροτούν την αντικειμενική και υποκειμενική υπόσταση του εγκλήματος για το οποίο καταδικάστηκε ο κατηγορούμενος, και αναφέρονται οι αποδείξεις που τα θεμελιώνουν και οι νομικοί συλλογισμοί με βάση τους οποίους υπήχθησαν τα περιστατικά που αποδείχθηκαν στην ουσιαστική ποινική διάταξη που εφαρμόστηκε. Για την ύπαρξη τέτοιας αιτιολογίας είναι παραδεκτή η αλληλοσυμπλήρωση του αιτιολογικού με το διατακτικό, που αποτελούν ενιαίο

σύνολο και σε σχέση με τα αποδεικτικά μέσα πρέπει να προκύπτει από την απόφαση με βεβαιότητα, ότι έχουν ληφθεί υπόψη και εκτιμηθεί όλα στο σύνολό τους και όχι ορισμένα μόνο από αυτά. Για τη βεβαιότητα δε αυτή αρκεί να μνημονεύονται όλα, έστω κατά το είδος τους(μάρτυρες, έγγραφα κλπ), χωρίς ανάγκη ειδικότερης αναφοράς τους και μνείας του τι προέκυψε χωριστά από καθένα από αυτά, ενώ το γεγονός ότι εξαίρονται ορισμένα από αυτά, δεν υποδηλώνει ότι δε λήφθηκαν υπόψη τα άλλα. Τέλος, κατά το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Ε' του ΚΠΔ, λόγο αναιρέσεως της αποφάσεως συνιστά και η εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως. Εσφαλμένη ερμηνεία τέτοιας διατάξεως υπάρχει, όταν το δικαστήριο αποδίδει σ' αυτή διαφορετική έννοια από εκείνη που πραγματικά έχει, ενώ εσφαλμένη εφαρμογή υφίσταται, όταν το δικαστήριο δεν υπήγαγε ορθώς τα πραγματικά περιστατικά, που δέχθηκε ότι αποδείχθηκαν, στην εφαρμοσθείσα διάταξη, αλλά και όταν η διάταξη αυτή παραβιάσθηκε εκ πλάγιου, για τον λόγο ότι έχουν εμφιλοχωρήσει στο πόρισμα της αποφάσεως, που περιλαμβάνεται στο συνδυασμό του διατακτικού προς το σκεπτικό και ανάγεται στα στοιχεία και την ταυτότητα του εγκλήματος, ασάφειες, αντιφάσεις ή λογικά κενά, με αποτέλεσμα να καθίσταται ανέφικτος ο έλεγχος από τον Άρειο Πάγο της ορθής ή μη εφαρμογής του νόμου, οπότε η απόφαση στερείται νόμιμης βάσης. Στην προκειμένη περίπτωση, με την προσβαλλόμενη με αριθμό 110/2012 απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Δυτικής Μακεδονίας, οι τρεις αναιρεσιόντες κηρύχθηκαν σε δεύτερο βαθμό, ένοχοι ανθρωποκτονίας από συγκλίνουσα αμέλεια αυτών, ενός εργάτη σε εργατικό ατύχημα που συνέβη σε ατμοηλεκτρικό σταθμό της ΔΕΗ και καταδικάσθηκαν σε ποινή φυλακίσεως δώδεκα, δώδεκα και δέκα μηνών αντίστοιχα, η οποία ποινή και ανεστάλη για όλους επί τριετία. Στο αιτιολογικό περί ενοχής το άνω δευτεροβάθμιο δικαστήριο, δέχθηκε, κατά την αναιρετικά ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση του, τα εξής, κατά πιστή μεταφορά, πραγματικά περιστατικά: "Από την εξέταση των μαρτύρων που εξετάστηκαν δημόσια στο ακροατήριο, την ανάγνωση των πρακτικών της πρωτοβάθμιας δίκης, των εγγράφων που αναφέρονται στα πρακτικά της δίκης αυτής, τις απολογίες των κατ/νων στο ακροατήριο, καθώς και την όλη αποδεικτική διαδικασία, αποδείχθηκε ότι την 8-9-2004, ημέρα Τετάρτη, στον ΑΗΣ Μελίτης είχε προγραμματισθεί να γίνει η αποσυναρμολόγηση (εξάρμοση) του στροφείου του μύλου Νο 12, προκειμένου να γίνει η αντικατάσταση του και η αποκατάσταση της αναθωράκισης του σώματος του μύλου. Οι αποσυναρμολογήσεις των στροφείων των μύλων του ΑΗΣ Μελίτης εκτελούνταν συνήθως από συνεργεία που συγκροτούνταν με ευθύνη του τμήματος Μηχανολογικής Συντήρησης του ΑΗΣ Μελίτης και περιελάμβαναν δύο τεχνίτες και έναν χειριστή, ο οποίος και χειριζόταν αποκλειστικά τον ειδικό βενζινοκίνητο αυτοκινούμενο εξολκέα (BAE). Ο Γ. Α., ο οποίος ήταν παλιός υπάλληλος της ΔΕΗ (ημερομηνία πρόσληψης 1-1-1987) κατά τον προαναφερόμενο χρόνο ήταν ο ένας εκ των δύο χειριστών που διέθετε ο ΑΗΣ Α-Φ, μετέβαινε δε όταν χρειαζόταν να γίνει εξάρμοση στροφείου στον ΑΗΣ Μελίτης, κατ' εντολή των προϊσταμένων του. Ο ανωτέρω ήταν ένα μέλος από το συνεργείο, που είχε συγκροτήσει ο Ν. Γ., τρίτος κατηγορούμενος, για τις 8-9-2004

προκειμένου να γίνει η αναθωράκιση του σώματος του 2ου μύλου του ΑΗΣ Μελίτης. Πλην του Γ. Α., ως μέλη του ανωτέρω συνεργείου είχαν ορισθεί Γ. Γ. και Κ. Τ., ενώ είχε εκδοθεί και η σχετική άδεια εργασίας. Ο Γ. Α. είχε προσέλθει στην εργασία του τη συγκεκριμένη ημέρα περί τις 12:30' κι ενώ είχε γίνει από τα υπόλοιπα μέλη του συνεργείου όλη η απαιτούμενη για την εξάρμωση των στροφείων του μύλου εργασία. Έτσι, αφού τοποθέτησε το μηχάνημα (BAE) στην κατάλληλη θέση, ξεκίνησε τη διαδικασία εξάρμωσης του στροφείου, χρησιμοποιώντας τη χειραντλία του μηχανήματος. Παρά τις συνεχείς και επίμονες προσπάθειες του δεν μπόρεσε να επιτύχει την εξάρμωση του στροφείου, τούτο δε οφειλόταν στο ότι η χειραντλία που χρησιμοποιούσε δεν ανέβαζε την απαιτούμενη πίεση. Για το γεγονός αυτό ενημερώθηκαν τόσο ο τρίτος κατηγορούμενος, ο οποίος ήταν εργοδηγός μηχανολογικής συντήρησης και προσέτι επιβλέπων του Γ. Α., όσο και οι δύο πρώτοι κατηγορούμενοι, εκ των οποίων ο πρώτος τομεάρχης και ο δεύτερος υποτομεάρχης μηχανολογικής συντήρησης του ατμοηλεκτρικού σταθμού (ΑΗΣ) της ΔΕΗ στη Μελίτη Φλώρινας, οι οποίοι και έδωσαν τη σχετική εντολή στον Γ. Α. να συνεχίσει την εργασία του το πρωί της επόμενης ημέρας, αφού προηγουμένως αντικαθιστούσε τη χειραντλία του μηχανήματος με κάποια άλλη την οποία θα προμηθευόταν από τον ΑΗΣ Α-Φ. Την επόμενη ημέρα ο Γ. Α., αφού πήρε από τον ΑΗΣ ΑΦ μια Άλλη χειραντλία, η οποία όμως ήταν 1600 bar, διέθετε δε μανόμετρο 2500 bar και όχι όμοια με αυτή που υπήρχε από πριν τοποθετημένη στο μηχάνημα (BAE), καθόσον δεν υπήρχε στην αποθήκη τέτοια χειραντλία, προσήλθε στον ΑΗΣ Μελίτης πριν από τις 8:30' π.μ. για να συνεχίσει την εργασία του. Στο χώρο εργασίας του, ήτοι στον μύλο Νο 12, όπου και θα γινόταν η εξάρμωση στροφείων του μύλου αυτού, δεν υπήρχαν τα υπόλοιπα μέλη του συνεργείου που είχε ορισθεί την προηγούμενη ημέρα, ούτε είχαν ορισθεί κάποια άλλα άτομα σε αντικατάστασή τους, ενώ δεν ήταν παρών ούτε ο τρίτος κατηγορούμενος, ο οποίος ήταν, όπως προαναφέρθηκε, εργοδηγός μηχανολογικής συντήρησης και επιβλέπων του Γ. Α. του Ιωάννη. Παρόντες ήταν οι Β. Α. και Χ. Π., οι οποίοι δεν συνδέονταν με τη ΔΕΗ με κάποια σχέση εργασίας, αλλά αποτελούσαν προσωπικό της εταιρίας που είχε αναλάβει την εκτέλεση των εργασιών αναθωράκισης, οι οποίες πραγματοποιούνταν σε ιδιαίτερο χώρο και μετά την εξάρμωση των στροφείων του μύλου από συνεργείο του ΑΗΣ Μελίτης. Μη έχοντας στη διάθεση του άλλο προσωπικό, ξεκίνησε μόνος του τη διαδικασία εξάρμωσης. Έτσι συνέδεσε μόνος του τη νέα χειραντλία με το μανόμετρο χρησιμοποιώντας τον παλαιό σωλήνα σύνδεσης της χειραντλίας με τον εξολκέα, ο οποίος σημειωτέον δεν διέρχονταν από το σημείο που προβλέπονταν εκ κατασκευής, αλλά εξωτερικά και επεχείρησε να ανυψώσει την πίεση του λαδιού στο κύκλωμα. Μάλιστα κάποια στιγμή προσέτρεξε να τον βοηθήσει και ο Χ. Π., πρεσσάροντας και ο ίδιος ενώ ο Γ. Α. με το πόδι του κρατούσε τη χειραντλία, η οποία δεν ήταν προσδεδεμένη σταθερώς στη θέση που προβλέπονταν από την κατασκευάστρια εταιρία. Στη συνέχεια, ο Γ. Α., διαπιστώνοντας ότι ούτε και με τον τρόπο αυτό γινόταν η εξάρμωση των στροφείων μετακινήθηκε προς το εμπρόσθιο τμήμα του εξολκέα προκειμένου να ελέγξει αν τυχόν υπήρχε κάποιο άλλο πρόβλημα. Μόλις όμως έφθασε στο σημείο όπου γινόταν η

σύνδεση του εύκαμπτου ελαστικού σωλήνα υψηλής πίεσης με τον εξολκέα διερράγη ο μαστός σύνδεσης που υπήρχε στο παραπάνω σημείο, ο οποίος ήταν παντελώς εκτός προδιαγραφών ελαττωματικός και κατ' απομίμηση του αυθεντικού της κατασκευάστριας εταιρίας, το ελεύθερο δε άκρο αυτού, χτύπησε τον Γ. Α. με εξαιρετικά μεγάλη πίεση στο στήθος του, με συνακόλουθη συνέπεια να του προκαλέσει διαμπερές τραύμα αριστερής θωρακικής και ωμοπλατιαίας χώρας, διατομή αγγείων, ακατάσχετο αιμορραγία, μεθαιμορραγικό σοκ που αιτιακά οδήγησαν στο θάνατο του. Αποδείχθηκε περαιτέρω, ότι οι κατηγορούμενοι, υπό τις προαναφερθείσες ιδιότητες τους, δεν κατέβαλαν αν και μπορούσαν την απαιτούμενη προσοχή, που κάτω από τις αυτές πραγματικές περιστάσεις με βάση τους νομικούς κανόνες και την κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων πείρα και λογική, οφείλει να καταβάλει κάθε μέτρια συνετός και συνειδητός άνθρωπος κι έτσι δεν προέβλεψαν και δεν φρόντισαν να αποτρέψουν, το προκληθέν παραπάνω αποτέλεσμα του θανάτου του προαναφερόμενου εργαζομένου της ΔΕΗ, για την παρεμπόδιση επέλευσης του θανάτου του οποίου είχαν ιδιαίτερη νομική υποχρέωση, πηγάζουσα τόσο από ρητές και επιτακτικές νομικές διατάξεις των άρθρων 1,2,7 παρ. 5 και 6, 7θ και 12 του Π.Δ. 17 της 18-1-1996 (περί μέτρων για τη βελτίωση της σφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία σε συμμόρφωση με τις οδηγίες 89/391 ΕΟΚ και 91/383 ΕΟΚ) και των άρθρων 2, 3, 4, 4α, 5, 6, 9 παράρτημα Ι στοιχ. 2, 12, 24, 25 του Π.Δ. 395 της 17/19-12-1994 (περί τηρήσεως ελάχιστων προδιαγραφών ασφαλείας και υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655 ΕΟΚ), όσο και από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων που απορρέουν από τη φύση των πιο πάνω ιδιοτήτων τους ενόψει και της επικινδυνότητας της εργασίας που εκτελούσε ο παθών. Ειδικότερα, υπό τις προπαρατεθεισες ιδιότητες τους α) όχι μόνο δεν μερίμνησαν για τη συγκρότηση στις 9-9-2004 κατάλληλου συνεργείου απαρτιζόμενου αποκλειστικά από ειδικευμένο και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό της ΔΕΗ, στην αρμοδιότητα του οποίου και μόνο υπήγετο η εργασία εξάρμοσης των στροφείων, την οποία εν τέλει διενήργησε ως μόνος ειδικευμένος τεχνίτης της ΔΕΗ ο θανών, αλλά αντιθέτως ανέχθηκαν προς συνδρομή του ανωτέρω στην επικίνδυνη εργασία που θα εκτελούσε ένα μη ειδικευμένο και παντελώς άπειρο εργατοτεχνίτη που ανήκε στο προσωπικό της εργολαβικώς συμβληθείσας με τη ΔΕΗ -για τη εκτέλεση εργασιών αναθωράκισης των μύλων- εταιρίας "ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ", ο οποίος στερούμενος εμπειρίας και ειδικής εκπαίδευσης, ουδεμία ουσιαστική συνδρομή είχε τη δυνατότητα να παράσχει στον θανόντα, β) δεν παρείχαν τις κατάλληλες οδηγίες για την ασφαλή, τη σύμφωνη με τους κανόνες της επιστήμης και της τέχνης και την πιστή τήρηση των οδηγιών που είχε ειδικώς καθορίσει η κατασκευάστρια εταιρία του τροχήλατου μηχανήματος εξάρμοσης των στροφείων, καθώς ειδικότερα δεν του γνώρισαν πως στην περίπτωση που η εξάρμοση δεν επιτυγχάνετο και η πίεση των υδραυλικών λαδιών που αναπτύσσετο ξεπερνούσε τα 800 bar, θα έπρεπε να απόσχει κάθε περαιτέρω προσπάθειας χειροκίνητης εξάρμοσης των στροφείων και ότι θα έπρεπε στην περίπτωση αυτή να ακολουθηθεί η μέθοδος της χρήσεως φλόγας,

σύμφωνα με τις προς τούτο σαφείς και αυστηρές υποδείξεις της κατασκευάστριας εταιρίας, γ) ανέχθηκαν ανεπιτήρητες παρεμβάσεις στο υδραυλικό σύστημα εξάρμωσης των στροφείων του μύλου και ειδικότερα ανέχθηκαν η χειραντλία και τα υδραυλικά της εν γένει εξαρτήματα να έχουν αντικατασταθεί όχι από αντίστοιχα κατάλληλα και δη ανέχθηκαν την αντικατάσταση της χειραντλίας των 1000 bar όχι με όμοια της, η οποία θα λειτουργούσε υπό την αυτή πίεση, αλλά από άλλη των 1600 bar, επιπροσθέτως ως προς το αρχικώς συνδεδεμένο μ' αυτήν μανόμετρο των 1000 bar (που μετρά με ακρίβεια 25 bar) ανέχθηκαν την αντικατάσταση του από μη βαθμονομημένο ως προς την αξιοπιστία του μανόμετρο των 2500 bar, η ακρίβεια μέτρησης του οποίου κινούμενη στα 50 bar αδυνατούσε να καταγράψει με πληρότητα και επακριβώς την αναπτυχθείσα κατά τη διάρκεια της εργασίας του θανόντος πίεση της χειραντλίας η οποία ήταν πολύ μεγαλύτερη των 1000 bar, προσέτι δε ανέχθηκαν αφενός τις εκτός προδιαγραφών επεμβάσεις στο σύστημα τροφοδοσίας του boiler με υδραυλικό λάδι και αφετέρου την τοποθέτηση ελαττωματικών -μη αυθεντικών-υλικών και συγκεκριμένα αντί του αρχικού μαστού σύνδεσης, που το ένα άκρο του προσαρμόζεται στο σωλήνα υψηλής πίεσης και το άλλο κοχλιώνεται στο boiler τροχήλατου μηχανήματος εξάρμωσης, ανέχθηκαν την τοποθέτηση ενός μη αυθεντικού και παντελώς εκτός προδιαγραφών μαστού σύνδεσης για τον οποίο ούτε παραστατικά αγοράς υπήρχαν, ούτε πιστοποιητικό ασφαλείας του, ο οποίος μάλιστα δεν έφερε σήμανση της κατασκευάστριας εταιρίας, ούτε ένδειξη της χώρας προέλευσης του, ούτε είχε αποτυπωμένη στο εσωτερικό του την πίεση υπό την οποία μπορεί με ασφάλεια να λειτουργήσει, ενώ επιπροσθέτως η εσωτερική διάμετρος του ήταν 7 mm αντί του αρχικού που ήταν 4 mm, με συνακόλουθη συνέπεια να μην έχει το αυτό πάχος τοιχώματος (η εσωτερική του διάμετρος δηλαδή ήταν διαφορετική της απαιτούμενης) με τον εύκαμπτο ελαστικό σωλήνα που συνδεόταν στο ένα του άκρο με την υδραυλική πρέσα λαδιού υψηλής πίεσης και στο άλλο με τον προπεριγραφέντα μαστό σύνδεσης. Προσέτι δε ο τρίτος κατηγορούμενος, δεν παρίστατο κατά την εκτέλεση της ανατεθειμένης στον παθόντα εργασίας εξάρμωσης των στροφείων, ούτε συνακόλουθα επέβλεπε την εκτέλεση της, αλλά ούτε και μερίμνησε για την περίπτωση εκείνη που ο ίδιος απασχολούμενος με την επίβλεψη εκτελούμενων εργασιών σε κάποιο άλλο τμήμα του ΑΗΣ, θα όριζε αντικαταστάτη του, ο οποίος θα επέβλεπε στην περίπτωση αυτή και θα κατηύθυνε τον παθόντα με ασφάλεια, δίδοντας τις κατάλληλες οδηγίες, τουναντίον τον άφησε εντελώς ανεπιτήρητο και ανεπίβλεπτο, μολοντί εκ της επικινδυνότητας της εργασίας του παθόντος εκ της φύσεως, του είδους του κινδύνου, του βαθμού σοβαρότητας αυτού και της διάρκειας έκθεσης στον κίνδυνο του ανωτέρω, επιβάλλονταν η αποτελεσματική και πάντως ουσιαστική και συνεχής επίβλεψη του εκτελούμενου έργου.

Με βάση τα ανωτέρω αποδειχθέντα πραγματικά περιστατικά στοιχειοθετείται τόσο υποκειμενικά όσο και αντικειμενικά η αποδιδόμενη στους κατηγορούμενους πράξη, τυχόν δε συντρέχουσα αμέλεια τόσοι του ίδιου του θανόντος αναφορικά με την κίνηση του εντός της επικίνδυνης ζώνης ή και τρίτων προσώπων αναφορικά με την προμήθεια μη αυθεντικού και

παντελώς εκτός προδιαγραφών μαστού σύνδεσης, ουδεμία έννομη επιρροή ασκούν επί της ενοχής ή μη των κατηγορουμένων, εφόσον αποδείχθηκε ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά τους (παράλειψη οφειλομένων ενεργειών) συνδέονταν αιτιωδώς με τον θάνατο του Γ. Α., ο οποίος θα αποφευγόταν αν οι ίδιοι δεν παρέλειπαν τις προαναφερόμενες ενέργειες τους. Πρέπει επομένως, οι κατηγορούμενοι να κηρυχθούν ένοχοι της αποδιδόμενης σ' αυτούς πράξης" Με αυτά που δέχθηκε το δικάσαν Τριμελές Εφετείο Δυτικής Μακεδονίας, διέλαβε στην προσβαλλόμενη με αρ. 110/2012 απόφασή του την απαιτούμενη από τις παραπάνω διατάξεις του Συντάγματος και του ΚΠΔ ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, αφού εκθέτει σε αυτή με σαφήνεια, πληρότητα και χωρίς αντιφάσεις ή λογικά κενά τα πραγματικά περιστατικά που προέκυψαν από την αποδεικτική διαδικασία, στα οποία στηρίχθηκε η κρίση του για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων των εγκλημάτων που καταδικάστηκαν οι τρεις κατηγορούμενοι, τις αποδείξεις οι οποίες τα θεμελίωσαν και τις σκέψεις με τις οποίες έχουν υπαχθεί τα περιστατικά που αποδείχθηκαν στις ουσιαστικές ποινικές διατάξεις των άρθρων 15, 26, 28 και 302 του ΠΚ, 1, 2, 7 και 12 του ΠΔ 17/18-1-1996, 2, 3, 4, 4 α, 5, 6, 9 12, 24, 25 του ΠΔ 395/17/19-12-1994, τις οποίες ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε, χωρίς να τις παραβιάσει ούτε ευθέως ούτε εκ πλαγίου και δε στερείται νόμιμης βάσης. Όσον αφορά τις ειδικότερες αιτιάσεις των αναιρεσιόντων, στο προπαρατεθέν αιτιολογικό, αναφέρονται εμπειριστατωμένα και επαρκώς, με σαφήνεια και χωρίς ενδοιασμούς ή αντιφάσεις ή λογικά κενά: α) οι περιστάσεις που συνέβη το εν λόγω εργατικό ατύχημα. β) τα πραγματικά περιστατικά που αποδείχθηκαν και στα οποία στηρίχθηκε το δικαστήριο για τη συνδρομή των αντικειμενικών και υποκειμενικών στοιχείων της αξιόποινης πράξης της ανθρωποκτονίας από αμέλεια, που υπέπεσαν οι κατηγορούμενοι, με συγκλίνουσα αμέλεια και των τριών, που αναλυτικά και επαρκώς προσδιορίζεται για καθένα χωριστά, καταλογίζοντάς τους αμέλεια για τη μη τήρηση των ελάχιστων προδιαγραφών ασφαλείας και συντήρησης μηχανήματος, για μη χρησιμοποίηση κατάλληλου εξοπλισμού εργασίας και ειδικευμένου και εκπαιδευμένου συνεργείου της ΔΕΗ για τη διενέργεια της συγκεκριμένης επικίνδυνης εργασίας εξάρμοσης των στροφείων μηχανήματος, για την οποία εργασία χρησιμοποίησαν τον μη ειδικευμένο και παντελώς άπειρο παθόντα εργατοτεχνίτη, για τη μη παροχή στον παθόντα των κατάλληλων οδηγιών για την ασφαλή τήρηση των προδιαγραφών και οδηγιών της κατασκευάστριας του μηχανήματος εταιρείας και κυρίως για τη μέθοδο που θάπρεπε να ακολουθήσει για να αντιμετωπίσει τη βλάβη που εμφανίστηκε στο μηχάνημα, και για τη μη επίβλεψη των εκτελούμενων εργασιών από τον υπόχρεο τρίτο κατηγορούμενο Ν. Γ., γ) αναφέρονται οι συγκεκριμένες επιτακτικές νομικές διατάξεις, από τις οποίες προκύπτουν οι αναφερόμενες αναλυτικά ιδιαίτερες νομικές υποχρεώσεις και των τριών κατηγορουμένων, τομεάρχη, υποτομεάρχη και επιβλέποντος εργοδηγού μηχανολογικής συντήρησης αντίστοιχα, για λήψη μέτρων πρόληψης ατυχήματος και για οδηγίες και μέτρα ασφαλείας που παρέλειψαν να λάβουν για την ασφαλή εκτέλεση ανατεθέντος στον παθόντα εργατοτεχνίτη επικίνδυνου έργου εξάρμοσης στροφείων μηχανήματος αλέσεως λιγνίτη ατμοηλεκτρικού σταθμού της

ΔΕΗ. Σημειώνεται δε πρόσθετα και ότι από σύμπλεγμα νομικών καθηκόντων, που συνδέονται με ορισμένη έννομη σχέση των υπόχρεων κατηγορουμένων και απορρέουν από τη φύση των πιο πάνω ιδιοτήτων τους, δημιουργήθηκε ο κίνδυνος επέλευσης του εγκληματικού αποτελέσματος. δ) αναφέρεται σαφώς και αιτιολογείται το είδος της αμέλειας των αναιρεσιδόντων, την οποία προσδιορίζει σε μη συνειδητή αμέλεια, ε) αιτιολογείται επαρκώς ο αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της συγκλίνουσας αμελούς συμπεριφοράς καθενός από τους αναιρεσιδόντες και του θανάτου του εργαζόμενου στον ατμοηλεκτρικό σταθμό, από διαμπερές τραύμα στο στήθος του διαρραγέντος από τη μεγάλη και μη ελεγχόμενη πίεση μαστού σύνδεσης του εμβόλου με τον ελαστικό ελαττωματικό σωλήνα εκτός προδιαγραφών και κατ' απομίμηση του αυθεντικού της κατασκευάστριας εταιρείας, που σαφώς δέχεται το δικαστήριο ότι η διάρρηξη του μηχανήματος και ο θανάσιμος τραυματισμός του εργατοτεχνίτη δεν οφείλεται σε κατασκευαστική αστοχία υλικού της μούφας και ότι μπορούσε να αποφευχθεί αν οι κατηγορούμενοι δεν παρέλειπαν τα παραπάνω καθήκοντά τους και στ) από το σύνολο των παραδοχών συνάγεται ότι το δικαστήριο απάντησε σαφώς και απέρριψε με την προπαρατεθείσα αιτιολογία περί συνδρομής συγκεκριμένης αμέλειας των τριών κατηγορουμένων, τους αρνητικούς της κατηγορίας ισχυρισμούς αυτών, ότι ελλείπει εξωτερικός όρος του αξιοποίνου και δε συντρέχει αμέλεια αυτών, ότι το ατύχημα οφείλεται σε αστοχία υλικού του περιφερειακού βοηθητικού εξοπλισμού εργασίας και ότι η θραύση οφείλεται σε αστοχία του υλικού της μούφας και ότι η μονάδα όπου εργάζονταν οι κατηγορούμενοι δεν είχε παραληφθεί ακόμα ούτε προσωρινά από τη ΔΕΗ και θάπρεπε η συντήρηση του μηχανήματος να γίνει αποκλειστικά από τον ανάδοχο του έργου μέχρι την οριστική παραλαβή που έγινε στις 19-4-2006 μετά το ατύχημα αυτό που έγινε στις 9-9-2004. Τούτο δε διότι κατά τις παραδοχές, α) οι κατηγορούμενοι δεν παρείχαν στον παθόντα και τις κατάλληλες οδηγίες για την πιστή τήρηση των οδηγιών και αυστηρών υποδείξεων που είχε ειδικώς καθορίσει η κατασκευάστρια του μηχανήματος εταιρεία για την περίπτωση μη επιτυχούς εξάρμοσης των στροφείων και ανόδου της πίεσης των υδραυλικών λαδιών πάνω από 800 bar, οι οποίες και δεν ακολουθήθηκαν, β) οι κατηγορούμενοι ανέχθηκαν την αντικατάσταση της χειραντλίας, του μανόμετρου και των υδραυλικών του μηχανήματος εξάρμοσης των στροφείων, με άλλα μη αυθεντικά ανταλλακτικά και υλικά εκτός των προδιαγραφών της κατασκευάστριας εταιρείας, οπότε και είναι χωρίς έννομη επιρροή ο ισχυρισμός μη τυπικής παραλαβής του μηχανήματος, αφού το μηχανήμα τέθηκε σε λειτουργία και χρησιμοποιήθηκε για παραγωγή έργου και γ) η κατά τα παραπάνω ευθύνη των κατηγορουμένων υπάρχει, ανεξάρτητα από την τυχόν συνυπαιτιότητα του θανόντος και την συνευθύνη της αναδόχου του έργου εταιρείας για αστοχία υλικών. Επομένως, οι συναφείς, από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Δ' και Ε' του ΚΠΔ, λόγοι αναιρέσεως της κρινόμενης αιτήσεως, για έλλειψη ειδικής και εμπεριστατωμένης αιτιολογίας της προσβαλλόμενης αποφάσεως και για εσφαλμένη εφαρμογή και ερμηνεία των ανωτέρω ουσιαστικών ποινικών διατάξεων και για εκ πλαγίου παράβαση και στέρηση νόμιμης βάσης, είναι απορριπτέοι ως

αβάσιμοι. Όλες οι λοιπές αιτιάσεις των αναιρεσειόντων συνιστούν αμφισβήτηση της ουσίας των άνω παραδοχών του Εφετείου, ήτοι ανεπίτρεπτη προσβολή της περί τα πράγματα ανέλεγκτης κρίσεως του δικαστηρίου της ουσίας και ως εκ τούτου είναι απορριπτέες ως απαράδεκτες.

Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 329, 331, 333 παρ. 2, 358, 364 και 369 του ΚΠΔ, σε συνδυασμό με εκείνη του άρθρου 171 παρ. 1 στοιχ. δ' του ίδιου Κώδικα, προκύπτει ότι, η λήψη υπόψη από το δικαστήριο της ουσίας, για το σχηματισμό της κρίσης του, σε σχέση με την ενοχή του κατηγορουμένου, εγγράφων που δεν είναι βέβαιο ότι αναγνώσθηκαν στο ακροατήριο, επιφέρει απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας, εκ της οποίας ιδρύεται, ο λόγος ανάρσεως από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α' ΚΠΔ, γιατί αποστερείται έτσι ο κατηγορούμενος της δυνατότητας να εκθέσει τις απόψεις του και να προβεί σε παρατηρήσεις σχετικές με το αποδεικτικό αυτό μέσο. Το περιεχόμενο του εγγράφου δεν είναι απαραίτητο να αναφέρεται στα πρακτικά της αποφάσεως, όπως δεν είναι αναγκαίο να αναφέρεται ο συντάκτης του εγγράφου και η χρονολογία του. Είναι, όμως, αναγκαίο να αναφέρονται τα στοιχεία από τα οποία προσδιορίζεται με επάρκεια η ταυτότητά του, έτσι ώστε να μην καταλείπεται αμφιβολία για το ποιο έγγραφο αναγνώσθηκε. Ο προσδιορισμός, δηλαδή, της ταυτότητας του εγγράφου, είναι αναγκαίος μόνο για τη δημιουργία βεβαιότητας, ότι το έγγραφο αυτό και όχι κάποιο άλλο αναγνώσθηκε στη συγκεκριμένη δίκη και έτσι δόθηκε η δυνατότητα στον κατηγορούμενο να εκθέσει, κατά το άρθρο 358 ΚΠΔ τις απόψεις του και να κάνει τις παρατηρήσεις του, σε σχέση με το περιεχόμενο του εγγράφου. Διαφορετικά, αν δηλαδή η ταυτότητα του εγγράφου δεν προσδιορίζεται με επάρκεια, υπάρχει η ίδια ακυρότητα. Υπάρχει όμως, και έλλειψη ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας, αν από τη συγκεκριμένη μη ορισμένη αναφορά του τίτλου και της ταυτότητάς του δημιουργείται αμφιβολία ποίο έγγραφο ακριβώς αναγνώσθηκε και έτσι δε μπορεί να ελεγχθεί αναιρετικά αν το έγγραφο αυτό συνεκτιμήθηκε.

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη με αρ. 110/2012 απόφαση και τα πρακτικά της, μεταξύ των εγγράφων που μνημονεύονται ως αναγνωσθέντα στο ακροατήριο, τα οποία έλαβε υπόψη του το δικαστήριο για το σχηματισμό της κρίσεώς του περί της ενοχής των αναιρεσειόντων, περιλαμβάνονται και τα ακόλουθα, με τους αντίστοιχους αύξοντες αριθμούς, με α/α 12 η με αρ. πρωτ. 801/10-9-2004 έκθεση αυτοψίας εργατικού ατυχήματος και με α/α 18 το πόρισμα της επιτροπής διερεύνησης του θανατηφόρου ατυχήματος του μισθωτού της ΔΕΗ Γ. Α., ενώ δεν προκύπτει ανάγνωση του εγγράφου "Πρωτόκολλο προσωρινής και οριστικής παράδοσης του έργου, που διατείνονται στην κρινόμενη αίτησή τους οι αναιρεσειόντες.

Με την εν λόγω αναφορά των εγγράφων αυτών, επαρκώς προσδιορίζεται η ταυτότητά τους και δεν ήταν αναγκαία ειδικότερη αναφορά πρόσθετων στοιχείων προσδιορισμού τους, ούτε αναφορά του περιεχομένου τους, αφού με την ανάγνωση του κειμένου τους στο ακροατήριο δημόσια, κατέστησαν γνωστά κατά το περιεχόμενό τους στους αναιρεσειόντες - κατηγορούμενους, οπότε αυτοί και οι συνήγοροί τους είχαν πλήρη δυνατότητα να προβούν σε

δηλώσεις και εξηγήσεις αναφορικά με το περιεχόμενό τους, γεγονός που δεν εξαρτάται από τον τρόπο προσδιορισμού των εγγράφων στα πρακτικά της δίκης. Επίσης από την αναφορά στο προοίμιο του αιτιολογικού ότι το δικαστήριο έλαβε υπόψη του και όλα τα αναγνωσθέντα έγγραφα, συνάγεται ότι το δικαστήριο συνεκτίμησε και το περιεχόμενο των ανωτέρω δύο αναγνωσθέντων εγγράφων, όσον και των εγγράφων 6541/5-7-2005 και 4783/3-5-2006 της ΔΕΗ. Δεν ήταν δε αναγκαία η ειδικότερη αναφορά τους και μνεία στο αιτιολογικό του τι προέκυψε χωριστά από καθένα από αυτά, ενώ το γεγονός ότι εξαίρονται ορισμένα από αυτά ή άλλα αναγνωστέα έγγραφα, δεν υποδηλώνει ότι δε λήφθηκαν υπόψη τα παραπάνω συγκεκριμένα έγγραφα που ισχυρίζονται οι αναιρεσείοντες. Η τυχόν δε εσφαλμένη εκτίμηση και αξιολόγηση των εγγράφων αυτών και ορισμένων μαρτυρικών καταθέσεων και παράλειψη της αξιολογικής συσχέτισέως τους με άλλα έγγραφα και με άλλες μαρτυρικές καταθέσεις, δε δημιουργεί λόγο αναιρέσεως, καθόσον στις περιπτώσεις αυτές, ισχυρισμού εσφαλμένης εκτίμησης των αποδείξεων, πλήττεται η αναιρετικά ανέλεγκτη κρίση του δικαστηρίου της ουσίας.

Επομένως, οι περί του αντιθέτου συναφείς λόγοι αναιρέσεως, από το άρθρο 510 παρ. 1 στοιχ. Α' και Δ' ΚΠΔ, με τους οποίους προβάλλεται η πλημμέλεια της απόλυτης ακυρότητας της διαδικασίας στο ακροατήριο και της εσφαλμένης εκτίμησης των αποδείξεων, πρέπει να απορριφθούν.

Μετά ταύτα, ελλείπει άλλου παραδεκτού λόγου αναιρέσεως για έρευνα, η κρινόμενη αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη και να καταδικασθούν οι αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα.(άρθρο 583 παρ.1 ΚΠΔ)

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 24-8-2012 αίτηση - δήλωση των: 1) Γ. Μ. του Β., 2) Ζ. Μ. του Ε. και 3) Ν. Γ. του Χ., περί αναιρέσεως της με αρ. 110/2012 αποφάσεως του Τριμελούς Εφετείου (Πλημμελημάτων) Δυτικής Μακεδονίας. Και.

Καταδικάζει τους αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα εκ διακοσίων πενήντα (250) ευρώ τον καθένα.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα στις 19 Μαρτίου 2013.

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 9 Απριλίου 2013.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ